

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

**РЕФЕРАТ**  
**кваліфікаційної роботи**  
**на здобуття освітнього ступеня магістра**  
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**  
за магістерською програмою професійного спрямування  
**Фінансовий та страховий менеджмент**

на тему: «**Фінансовий менеджмент страхової компанії**»

**Виконавець:**  
студентка ЦЗВФН

Мельник Вікторія Володимирівна

/підпис/

**Науковий керівник:**  
к.е.н., доцент

Лапін Ірина Сергіївна

\_\_\_\_\_  
/підпис/

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми.** Формування в Україні ринкової економіки потребує вдосконалення страхової діяльності, пошуку дійових механізмів для забезпечення ефективного функціонування ринку страхових послуг з урахуванням міжнародного досвіду. Заслуговує на увагу той факт, що страхування – мало не єдина галузь національної економіки, яка протягом останніх років має щорічний приріст обсягів наданих послуг. Динамічний розвиток та значний потенціал страхового ринку України, зростаюча конкуренція серед страховиків обумовлюють створення та застосування ефективної системи управління фінансами страхових організацій.

Питанням вивчення проблематики фінансового менеджменту страхових компаній присвячені праці таких вітчизняних учених, до числа яких належать О. М. Антонова, І. Ю. Кисільова, В. М. Олійник, Н. В. Ткаченко, Г. В. Чернова, О. О. Шакура, О. В. Шевчук, Л. В. Шірінян, та ін. У їхніх працях теоретично обґрунтовано поняття «страхування»; визначено його роль у сучасних економічних відносинах; розглянуто питання щодо створення та діяльності страхових організацій, удосконалення нормативної бази та оподаткування страховика, підвищення платоспроможності страхових організацій.

На жаль, у нашій країні практика ефективного фінансового менеджменту перебуває поки на стадії становлення. Така ситуація обумовлена як об'єктивними, так і суб'єктивними причинами, серед яких особливо виділяються, зокрема, недосконалість нормативно-правової бази та недостатній рівень підготовки фахівців у сфері страхування. Хоча роль управління фінансами в сучасних умовах розвитку ринкової економіки суттєво зростає, серед наявних у науковій літературі точок зору на сутність і зміст фінансового менеджменту немає порозуміння. Автори визнають його активний вплив на ефективність діяльності суб'єктів господарювання, однак по-різному трактують навіть мету та завдання фінансового менеджменту, віддаючи йому роль то інструмента управління грошовими потоками, то основи діяльності та розвитку організації. Багато хто з авторів звертає увагу на відмінність між термінами «фінансовий менеджмент» та «управління фінансами».

Ефективність управління діяльністю страхової компанії значною мірою визначається рівнем розвитку її фінансового менеджменту. Це невід'ємна складова її загального менеджменту, оскільки дозволяє ефективніше вирішувати економічні та фінансові цілі. Тому, обґрунтування напрямів удосконалення організації фінансового менеджменту страхових компаній набуває особливо актуального значення.

**Метою дослідження** є дослідження теоретико-методичних засад фінансового менеджменту страхових компаній та обґрунтування практичних рекомендацій щодо організації фінансового менеджменту у ПрАТ СК «ТАС».

***Завдання дослідження:***

- розкрити суть і значення фінансового менеджменту страхових компаній;
- систематизувати показники оцінки фінансової надійності страхових компаній;
- проаналізувати показники фінансової діяльності ПрАТ СК «ТАС»;
- оцінити формування та використання фінансових ресурсів страхової компанії ПрАТ СК «ТАС»;
- обґрунтувати шляхи підвищення ефективності організації фінансового менеджменту страхової компанії ПрАТ СК «ТАС».

***Об'єктом дослідження*** є економічні процеси функціонування фінансового менеджменту в страхових компаніях.

***Предметом дослідження*** є сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів організації фінансового менеджменту в страховій компанії.

***Методи дослідження.*** У роботі для вирішення поставлених задач було використано наступні методи: монографічний – для вивчення та теоретичного узагальнення сучасних наукових досліджень з питань фінансового менеджменту страхових компаній; порівняльний аналіз – для зіставлення фактичних даних діяльності страхової компанії різних періодів; графічний – для наочного відображення результатів дослідження; абстрактно-логічний метод – у процесі формування теоретичних узагальнень та висновків.

***Інформаційна база дослідження.*** Інформаційною базою дослідження виступають нормативно-правові акти, що регламентують організацію фінансового менеджменту страхових компаній; зведені статистичні дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку; Інтернет-ресурси; монографічні, періодичні та довідкові публікації; результати власних досліджень і розрахунків.

***Структура та обсяг роботи.*** Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок, включаючи 19 таблиць, 16 рисунків, 2 додатка і список використаної літератури із 51 найменування.

***Публікації.*** Матеріали дослідження були висвітлені на III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2019 рік.)

## **ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ**

У першому розділі «*Теоретичні основи організації фінансового менеджменту в страхової компанії*» розглянуті сутність та функції

фінансового менеджменту страхової компанії. Розглянуто сутність процесів формування та використання фінансових ресурсів страхової компанії. Значну увагу приділяється сутності та значенню фінансової діяльності страхових компаній

У другому розділі *«Оцінка фінансового менеджменту страхової компанії ПРАТ СК ТАС»* розглянута загальна характеристика ПРАТ СК «ТАС», проаналізовано склад фінансових ресурсів та показники, що характеризують ефективність використання фінансових ресурсів ПРАТ СК «ТАС». Проведений аналіз фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії.

У третьому розділі *«Напрями удосконалення організації фінансового менеджменту страхової компанії ПРАТ СК «ТАС»* представлені напрямки підвищення ефективності організації фінансового менеджменту страхової компанії. Розроблені підходи представляють практичний інтерес для страхової компанії ПРАТ СК «ТАС» та прийнятні для впровадження у її подальшій діяльності.

## ВИСНОВКИ

Ефективна діяльність страховика в довгостроковій перспективі значною мірою визначається якістю фінансового менеджменту страхової організації. Фінансовий менеджмент страховика можна визначити як систему управління процесами формування й використання фінансових ресурсів для забезпечення ефективної діяльності страхової організації. Його основною метою є створення необхідних передумов стабільного функціонування та розвитку страховика в умовах конкурентної боротьби й обмеженості фінансових ресурсів.

Фінансовий менеджмент має бути спрямований на досягнення високих рівнів платоспроможності, ліквідності, рентабельності, що, у свою чергу, потребує розробки відповідної системи планування, контролю та управління фінансовими ресурсами, проведення постійного моніторингу фінансового стану страхової організації.

За результатами дослідження нами запропонована для використання загальна система показників для оцінки фінансової надійності страхової компанії, які сформовані у п'ять груп (показники, що характеризують здатність виконувати зобов'язання; показники, що характеризують достатність власних коштів для виконання страхових зобов'язань; показники, що характеризують рівень виплат; показники, що характеризують заборгованість страхувальників і страховика за страховими виплатами; показники, що характеризують міру незалежності від перестраховування). Вважаємо, що саме ці показники найточніше відображають здатність страхової компанії виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальником та іншими кредиторами.

В роботі проведено оцінку та аналіз системи організації фінансового менеджменту страхових компаній на прикладі ПРАТ СК «ТАС». Результати

аналізу дають змогу зробити висновок, що в цілому досліджувана страхова компанія має стійкий фінансовий стан. Аналіз структури власного капіталу показав, що компанія з кожним роком покращує своє становище на страховому ринку і цим збільшує свою платоспроможність. Забезпеченість страховими резервами дає підстави стверджувати, що страхова організація у повній мірі здатна виконувати свої поточні зобов'язання шляхом використання резервів зі страхування життя, в склад яких входять математичні резерви та резерви належних виплат. Таким чином, ПрАТ СК «ТАС» є фінансово надійною страховою компанією, яка здатна вчасно і повністю покрити поточні витрати та виконати свої зобов'язання перед страхувальниками.

У ході проведеного дослідження нами було виявлено, що у економічній ситуації, яка склалася нині на вітчизняному фінансовому ринку, прийняття рішення щодо обрання страхової компанії для користування її послугами відбувається наявними та потенційними клієнтами на основі інформації про неї, її репутації та іміджу. Доведено, що репутацію та імідж суб'єкта господарювання беруть до уваги усі категорії споживачів для прийняття інвестиційних, фінансових, управлінських рішень. Зважаючи на це, нами запропоновано розширити межі використання репутаційно-іміджевого підходу у взаємодії системи фінансової стабільності страхової компанії із зовнішніми користувачами. Вважаємо, що в умовах тотальної недовіри до більшості загальнодоступних джерел інформаційних ресурсів, скласти враження щодо репутації і іміджу страхової компанії споживач може лише на основі власних суджень і висновків. Тому запропоновано в основу репутаційно-іміджевого підходу у взаємодії фінансової стабільності страхової компанії із зовнішніми споживачами покласти запропоновані методичні засади зовнішнього оцінювання рівня фінансової стійкості страхової компанії.

В роботі обґрунтовано потребу в запровадженні державного нагляду за страховою діяльністю, який забезпечує контроль за платоспроможністю страховиків, достовірністю їх звітності та дотриманням ними страхового законодавства. Також визначено, що в усіх законодавствах, включаючи українське, для судочинства використовуються ідентичні показники, що базуються на критерії неспроможності виконувати поточні зобов'язання. У роботі для виявлення, на скільки страхова компанія відповідає вимогам, стосовно яких ведеться постійний контроль, проаналізовано динаміку обсягу її активів і зроблено висновок, що за досліджуваний період активи компанії стрімко збільшувалися, що свідчить про великі можливості як забезпечення нею платоспроможності та фінансової стійкості, так і ефективного функціонування загалом.

Через існування загальновизнаних експертних якісних оцінок достатності покриття зобов'язань страховика власними коштами для характеристики платоспроможності страховика використовується показник рівня достатності покриття власними коштами. В результаті проведеного аналізу можна стверджувати, що платоспроможність ПрАТ СК «ТАС»

знаходиться на достатньо високому рівні. Але необхідно враховувати, що платоспроможність страховика залежить від законодавчо визначених підходів до розрахунку її нормативного значення.

Визначено, що для покращення фінансового стану з урахуванням зарубіжного досвіду страхова компанія повинна акцентувати увагу на таких заходах, як: підвищення ефективності розміщення коштів; збільшення статутного капіталу; удосконалення перестрахових операцій; скорочення витрат на ведення справи; збалансування страхового портфеля; удосконалення тарифної політики.

Аргументовано, що, використовуючи зарубіжний досвід та здійснюючи вищенаведені заходи, страхові компанії, в тому числі ПрАТ СК «ТАС», зможуть не тільки підтримувати, а й значно покращити свою платоспроможність та фінансову стійкість і цим самим підтвердити надійність для страхувальників.

Визначено, що ефективна структура регулювання може знизити ризик неплатоспроможності страхових компаній, проте вона також може спотворити рішення фінансово стабільних страхових компаній. Такі спотворення створюють неефективність функціонування ринку, що в зрештою призводить до ще навіть меншого рівня безпеки та збільшення вартості страхових послуг. Крім того, неефективна структура регулювання може надати як страховим компаніям, регулятору, так і страхувальникам помилкове відчуття безпеки.

Для визначення шляхів покращення управління фінансовою діяльністю страхової компанії було розглянуто критерії оцінки управління платоспроможністю та фінансовою стійкістю, розроблені американським вченим, а також проаналізовано три основні системи забезпечення платоспроможності: на основі оцінки ризику Сполучених Штатів (США), структури другої директиви платоспроможності Європейського Союзу (ЄС) та Швейцарського Тесту Платоспроможності (ШТП) Швейцарії. На основі аналізу було зроблено висновок, що для України найбільш оптимальним і менш проблематичним варіантом є впровадження Solvency II. За його умов страхувальники та застраховані отримають гарантії того, що страховики будуть удосконалювати свою практику ризик-менеджменту і матимуть необхідний рівень капіталу, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню довіри страхувальників до страхових компаній через мінімізацію ймовірності їх банкрутства. А також результатом упровадження європейських методологій може бути підвищення ефективності управління фінансовою діяльністю страхової компанії, що, в свою чергу, дасть змогу повноцінно виконувати властиві їй функції та підтримувати платоспроможність та фінансовий стан компанії на належному рівні.

Вказані пропозиції щодо покращення фінансового менеджменту страховика вплинуть на підвищення прибутковості компанії, а отже, і ефективності її діяльності, покращенні її фінансових показників.

## АНОТАЦІЯ

**Мельник В. В. «Фінансовий менеджмент страхової компанії»**  
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності  
**«072 Фінанси, банківська справа та страхування»** за магістерською програмою  
**«Фінансовий та страховий менеджмент»**  
Одеський національний економічний університет  
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є економічні процеси функціонування фінансового менеджменту в страхових компаніях. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів організації фінансового менеджменту в страховій компанії.

Метою є дослідження теоретико-методичних засад фінансового менеджменту страхових компаній та обґрунтування практичних рекомендацій щодо організації фінансового менеджменту у ПрАТ СК «ТАС».

У роботі розглядаються особливості фінансового менеджменту у страхових компаніях та сутність процесів формування та використання їх фінансових ресурсів. Проведений аналіз результатів діяльності ПрАТ СК «ТАС».

Пропонуються шляхи удосконалення управління фінансами ПрАТ СК «ТАС».

**Ключові слова:** страховий ринок, страхова компанія, страхові резерви, фінансова стійкість, ліквідність, фінансові ресурси

## ANNOTATION

**Melnik V. V. «Financial Management of Insurance Company»**

Thesis for Master degree in specialty **072 Finance, Banking and Insurance**  
under the program **«Financial and Insurance Management»**  
Odessa National Economics University – Odessa, 2019.

The Master's qualification work consists of three sections. The object of the study is the economic processes of financial management in insurance companies. The subject of the study is a set of theoretical, methodological and practical aspects of the organization of financial management in an insurance company.

The purpose is to study the theoretical and methodological foundations of financial management of insurance companies and to substantiate practical recommendations for the organization of financial management in PJSC IC TAS.

The features of financial management in insurance companies and the essence of the processes of formation and use of their financial resources are considered in the paper. The analysis of the results of the activity of PJSC TAS Insurance Company.

Ways to improve the financial management of PJSC TAS Insurance Company are offered.

**Key words:** insurance market, insurance company, insurance reserves, financial stability, liquidity, financial resources